

Зняття судимості: до європейських стандартів?

Комітет з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності рекомендує Верховній Раді прийняти за основу законопроект щодо наближення кримінального законодавства України до європейських

стандартів у частині зняття судимості. Законопроект №5514 пропонується викласти ч. 2 ст. 91 «Обчислення строків погашення судимості» Кримінального кодексу України в новій редакції, зазначивши, що «зняття

судимості до закінчення строків, зазначених у ст. 89 цього Кодексу, не допускається у випадках засудження за умисні тяжкі та особливо тяжкі злочини, передбачені розд. II «Злочини проти життя та здоров'я», розд.

VI «Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи», розд. XX «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку» Особливої частини Кримінального кодексу України».

КОМЕНТАР

Віктор МОРОЗ, керуючий партнер адвокатського об'єднання «Suprema Lex»

«На розгляді Верховної Ради України знаходиться законопроект щодо наближення положень Кримінального кодексу України (далі – *КК України*) до європейських стандартів у частині зняття судимості, яким пропонується заборонити зняття судимості до закінчення загальних строків судимості для злочинів відповідної тяжкості. Так, положеннями ст. 88 КК України встановлено, що особа визнається такою, що має судимість, з дня набрання законної сили обвинувальним вироком і до погашення або зняття судимості. Метою правового механізму судимості є запобігання рецидиву злочинів через обмеження низки прав громадянина (право на виїзд за межі України, право обіймати певні посади та займатися певною діяльністю тощо).

Положеннями ст. 89 КК України регламентуються строки погашення судимості. Такими, що не мають судимості при вчиненні тяжких та особливо тяжких злочинів, визнаються:

- особи, засуджені до позбавлення волі або основного покарання у вигляді штрафу за тяжкий злочин, якщо вони протягом 6-ти років з дня відбуття покарання (основного та додаткового) не вчинять нового злочину;

- особи, засуджені до позбавлення волі або основного покарання у вигляді штрафу за особливо тяжкий злочин, якщо вони протягом 8-ми років з дня відбуття покарання (основного та додаткового) не вчинять нового злочину.

При цьому, за загальним правилом, строки погашення судимості обчислюються з дня відбуття основного та додаткового покарання. Однак якщо особа після відбуття покарання у вигляді обмеження волі або позбавлення волі зразковою поведінкою і сумлінним ставленням до праці довела своє виправлення, суд може зняти з неї судимість до закінчення строків, зазначених у ст. 89 цього Кодексу.

Вчинній редакції КК України зняття судимості до закінчення строків, зазначених у ст. 89 цього Кодексу, не допускається у випадках засудження за умисні тяжкі, особливо тяжкі та корупційні злочини.

У свою чергу, законопроект №5514 пропонується скасувати зазначену заборону, обмеживши її застосування лише для злочинів проти життя та здоров'я, статевої свободи та статевої недоторканості особи, розд. XX «Злочини проти миру, без-

пеки людства та міжнародного правопорядку.

Проте незрозуміло, за яким критерієм законодавець пропонує залишити дію заборони стосовно до строкового зняття судимості щодо зазначених злочинів та скасувати щодо інших тяжких та особливо тяжких злочинів (зокрема, злочинів проти власності, проти правосуддя та ін.).

До того ж незрозуміло, до яких європейських стандартів законодавець намагається наблизити положення кримінального законодавства України. В пояснювальній записці до законопроекту є кілька посилань на законодавство Німеччини, але не міститься жодного обґрунтування, чому не аналізується законодавство інших європейських країн.

Крім того, з прийняттям законопроекту №5514 фактично відкривається можливість строкового зняття судимості за корупційні злочини, які є тяжкими та особливо тяжкими. Можливо, це і є метою зазначеного законопроекту.

Таким чином, вважаємо, що законопроект №5514 потребує суттєвого доопрацювання та не може бути прийнятий у вигляді, запропонованому законодавцем».

КОМЕНТАР

Сергій ХОЛОВ, радник ЮФ Trusted Advisors

«Для оцінки запропонованих змін слід порівняти запропонований текст законодавчої ініціативи, схвалений Комітетом з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Верховної Ради, з чинною редакцією Кримінального кодексу України.

На сьогодні ч. 2 ст. 91 КК України передбачає, що строкове зняття судимості до закінчення строків, зазначених у ст. 89 КК України, не допускається у випадках засудження за умисні тяжкі, особливо тяжкі та корупційні злочини.

Запропоновані зміни (у порівнянні з чинною редакцією КК України) значно звужують перелік осіб, до яких не може бути застосоване строкове зняття судимості: судимість не може бути строковою знята з лише із засуджених, які вчинили тяжкі та особливо тяжкі злочини, передбачені розд. II «Злочини проти життя та здоров'я», розд. VI «Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи», розд. XX «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку» Особливої частини Кримінального кодексу України».

Для прикладу, у разі прийняття запропонованих змін до КК України на строкове зняття судимості зможуть розраховувати особи, засуджені за державну зраду (ст. 111 КК України), диверсію (ст. 113 КК України), шпигунство (ст. 114 КК України) та за вчинення розбою (ст. 187 КК України).

Таким чином законодавець надасть додаткову можливість досить широкому колу осіб, засуджених за тяжкі та особливо тяжкі злочини, розраховувати на строкове зняття судимості, а у випадку зняття з такої особи судимості факт попереднього притягнення її до кримінальної відповідальності, згідно з ч. 2 ст. 88 КК України, не матиме правового значення у разі вчинення нового злочину. На мою думку, таке поблажливе ставлення до осіб, засуджених за тяжкі та особливо тяжкі злочини, хоча і може відповідати європейським стандартам, однак є неприйнятним для України в умовах постійного зростання кількості вчинених злочинів, зокрема тяжких та особливо тяжких злочинів проти власності.

Також дивно виглядає ініціатива вилучення з переліку злочинів, у разі вчинення яких засуджена особа не може розраховувати на строкове зняття судимості, корупційних злочинів. Така позиція йде у розріз із задекларованими державними органами цілями викорінення корупції, оскільки зменшує можливі негативні наслідки для осіб, засуджених за корупційні злочини. До того ж у разі строкового зняття судимості із засудженої особи, згідно з положеннями ч. 1 ст. 88 КК України, вона буде вважатися такою, що не має судимості, а також на неї не розповсюджуватимуться передбачені законодавством України обмеження на заняття посад у державних органах.

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що законодавець, вносячи зміни до чинних нормативно-правових актів України, хоча і має орієнтуватися на європейський досвід регулювання певних суспільних відносин, однак, насамперед, він повинен зважати на можливість та доцільність його застосування у українських реаліях».

